

Mr Robert Thomas
Rheolwr Cyfarwyddwr
Cyngor Bro Morgannwg
Civic Offices
Holton Road
Y Barri,
CF63 4RU

Cambrian Buildings
Mount Stuart Square
Cardiff CF10 5FL

Adeiladau Cambrian
Sqwâr Mount Stuart
Caerdydd CF10 5FL

10 Awst 2015

Annwyl Mr Thomas

Adolygiad o Gartrefi Gofal: Dadansoddiad o'ch ymateb terfynol

Rwy'n ysgrifennu i ddiolch i chi am roi ymateb terfynol i'm Hanghenion Gweithredu, sef ymateb yr wyf wedi cael cyfle i'w ddadansoddi bellach.

Wrth ddadansoddi'r ymateb a ddaeth i law, roeddwn i'n chwilio am sicrwydd, drwy'r wybodaeth a roddwyd a thrwy'r camau a oedd ar eu hanner neu yn yr arfaeth, y bydd fy Anghenion Gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ac y bydd y canlyniadau arfaethedig yn cael eu cyflawni ar ran pobl hŷn.

Mae'n glir bod eich ymateb yn dangos ymrwymiad i gyflawni'r newid angenrheidiol a amlinellais yn fy Adolygiad o Gartrefi Gofal ac mae'n manylu'n glir ar gamau rydych chi wedi'u cymryd neu y byddwch yn eu cymryd er mwyn cyflawni'r canlyniadau arfaethedig.

Rwy'n arbennig o falch bod eich sefydliad wedi defnyddio'r adborth adeiladol a gynigiais yn gynharach yn y flwyddyn er mwyn gwella'ch ymateb. Mae'n dda gweld bod yr Awdurdod Lleol yn gweithio gyda'r Bwrdd Iechyd mewn rhai o'r Anghenion Gweithredu.

Mae'ch sefydliad wedi cynnig mynd ati i ddatblygu gwasanaethau neu brosesau newydd sydd â'r potensial i symud ymlaen fel arferion gorau. Er enghraifft, rydych chi wedi ymrwymo i gyflwyno hyrwyddwr annibyniaeth

ym mhob cartref gofal er mwyn ymgorffori diwylliant annibyniaeth (Angen Gweithredu 2.2).

Gan hynny, rwy'n fodlon bod eich sefydliad eisoes yn cydymffurfio â'r rhan fwyaf o'm Hanghenion Gweithredu neu wedi ymrwymo i gymryd y camau angenrheidiol i gyflawni'r newid angenrheidiol. Serch hynny, rhaid imi nodi bod un maes o hyd lle mae angen rhagor o waith er mwyn rhoi sicrwydd imi y bydd y newid a'r gwelliant angenrheidiol yn cael eu cyflawni ar ran pobl hŷn. Byddwn i hefyd yn disgwyl eich gweld yn datblygu gweithdrefnau clir ar gyfer adolygu a chlориannu er mwyn rhoi sicrwydd ar lefel uchel yn eich sefydliad y bydd y canlyniadau angenrheidiol yn cael eu cyflawni.

Mae dadansoddiad manwl wedi'i atodi o'r wybodaeth ychwanegol a roesoch mewn ymateb i'm cais.

Fel y gwyddoch, o dan Ddeddf Comisiynydd Pobl Hŷn (Cymru) 2006 mae'n ofynnol imi gadw cofrestr o'r ymatebion i'm Hanghenion Gweithredu ac felly bydd yr holl ymatebion gan y cyrff sy'n dod o dan fy Adolygiad yn cael eu cyhoeddi ar fy ngwefan ynghyd â'r dadansoddiad o bob ymateb.

Fel y dywedais yn barod, byddaf yn cyhoeddi sylwebaeth gyffredinol ynghylch a ydw i'n credu y bydd y newid yr wyf yn disgwyl ei weld ar ran pobl hŷn yn cael ei wireddu ledled Cymru ac rwy'n bwriadu gwneud datganiad cyhoeddus ffurfiol am hyn ac am y camau y mae'r cyrff unigol sy'n dod o dan yr adolygiad yn bwriadu eu cymryd. Caiff y datganiadau hyn eu gwneud ar 11 Awst.

Dwy ddim yn bwriadu gofyn am ddiweddariad manwl am yr holl gamau sydd gennych ar y gweill, oherwydd lefel y sicrwydd a'r ymrwymiad rydych chi wedi'u dangos wrth sicrhau'r canlyniadau hyn. Gan hynny, rwy'n bwriadu cynnal adolygiad dilynol ymhen 18 mis, pryd y byddaf yn chwilio am dystiolaeth bendant bod y canlyniadau hyn wedi'u cyflawni'n gyson ar draws cartrefi gofal eich ardal (bod eich camau chi wedi'u cwblhau). Yn nes ymlaen, byddaf yn rhoi gwybod ichi am hyd a lled yr adolygiad a'r dull y byddaf yn ei ddefnyddio.

Er hynny, mae yna nifer o feysydd y bydd arna i angen diweddariad a sicrwydd yn eu cylch yn y cyfamser ac fe fyddaf yn ysgrifennu atoch ar wahân ynglŷn â'r rhain a sut y byddaf yn gofyn ichi wneud hyn.

Rwy'n edrych ymlaen at barhau i gydweithio â chi i sicrhau bod gan bobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal yng Nghymru yr ansawdd bywyd gorau posibl a'r safonau gofal uchaf.

Yn gywir

Sarah Rochira
Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru

Cyngor Bro Morgannwg

Rwy'n croesawu'r ffaith bod yr Awdurdod Lleol wrthi'n gweithio tuag at ddulliau mwy cydweithredol â Chyngor Dinas Caerdydd.

Angen Gweithredu 1.6

Casgliad Terfynol - Derbyniol

1.6 Cynigir eiriolaeth annibynnol i bobl hŷn o dan yr amgylchiadau canlynol:

- pan fo pobl hŷn mewn perygl, neu yn dioddef camdriniaeth gorfforol, emosiynol, ariannol neu rywiol.
- lle mae cartref gofal yn cau neu berson hŷn yn symud oherwydd bod eu hanghenion gofal wedi newid.
- pan fo person hŷn angen cymorth i'w helpu i adael yr ysbyty.

Yn achos y rhai sydd â chapasiti anwadal neu anawsterau cyfathrebu, dylai hwn fod yn eiriolaeth na chyfarwyddir.

Pan fo pryderon cynyddol ynglŷn â chartref gofal, mae'n rhaid i breswylwyr gael mynediad i eiriolaeth na chyfarwyddir.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.

Angen Gweithredu 2.2

Casgliad Terfynol - Derbyniol

2.2 Mae gan bobl hŷn fynediad i wasanaethau arbenigol a, phan fo hynny'n briodol, i ofal amlddisgyblaethol a ddyluniwyd i gefnogi adsefydlu yn dilyn cyfnod o afiechyd.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.

Angen Gweithredu 3.2

Casgliad Terfynol - Rhannol

3.2 Mae holl weithwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia sylfaenol fel rhan o'r drefn gynefino, ac mae'r holl staff gofal a rheolwyr cartrefi gofal yn derbyn hyfforddiant dementia ychwanegol yn barhaus fel rhan o ddatblygu eu sgiliau a'u cymhwysedd, ac mae hyn yn elfen benodol o oruchwylio ac asesu perfformiad.

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dangos dealltwriaeth o bwysigrwydd hyfforddiant dementia ac mae'n cynnwys cynlluniau ac ymrwymadau sydd â'r potensial i sicrhau bod staff sy'n gweithio mewn cartrefi gofal yn deall anghenion corfforol ac emosiynol pobl hŷn sy'n byw â dementia.

Mae'n dda gweld bod hyfforddiant dementia ar gael fel rhan o'i raglen hyfforddi safonol a bod yr Awdurdod Lleol yn cynnal arolwg o anghenion hyfforddi bob blwyddyn. Er hynny, rwy'n croesawu'n arbennig waith yr Awdurdod Lleol ar y cyd â'r Bwrdd Iechyd a'r Awdurdod Lleol cyfagos i ddatblygu rhaglen hyfforddi dementia i helpu i roi 'Cynllun Dementia Tair-blynedd Caerdydd a'r Fro' ar waith. Mae'r ymateb hefyd yn dweud y bydd yr Awdurdod Lleol a Chyngor Sir Caerdydd yn cyflogi aelod arbenigol o staff i ddarparu hyfforddiant pwrpasol ynglŷn â dementia i'r holl staff ac y bydd gwybodaeth yn cael ei darparu am y modiwlau a fydd yn cael eu cynnwys a'r dulliau addysgu.

Serch hynny, ac er gwaethaf yr ymrwymiad amlwg i wella yn y maes hwn, does dim ymrwymiad pendant i ddarparu hyfforddiant sylfaenol mewn dementia i'r holl staff fel rhan o'u cyfnod ymsefydlu.

Mae'n dda gen i weld bod capasiti ychwanegol yn cael ei drefnu yn y Tîm Contractau i helpu cartrefi gofal i wella'u prosesau ar gyfer cefnogi staff a goruchwylio ansawdd gofal. Dylai hyn sicrhau bod yr hyfforddiant mewn dementia yn hyfforddiant parhaus a bod meysydd i'w gwella o ran sgiliau'r staff yn cael eu gweld yn gynnar. Er hynny, mae'n rhaid imi nodi fy mod yn llwyr ddisgwyl i'r broses oruchwylio a'r broses asesu perfformiad y cyfeirir ati yn ymateb yr Awdurdod Lleol gynnwys rheolwyr cartrefi gofal

hefyd yn ogystal â'r staff ac nad yw hyn wedi'i nodi'n bendant yn yr ymateb.

Angen Gweithredu 3.3

Casgliad Terfynol - Derbyniol

3.3 Dylid cymryd camau o ddifrif i annog defnyddio cynlluniau cyfeillio mewn cartrefi gofal, yn cynnwys prosiectau pontio'r cenedlaethau, a chefnogi preswylwyr i ddal eu gafael ar gyfeillgarwch sy'n bodoli. Mae'n rhaid i hyn gynnwys sicrhau mynediad parhaus i gefnogaeth sy'n seiliedig ar ffydd ac i gymunedau diwylliannol penodol.

Mae'r ymateb i'r Angen Gweithredu hwn gan yr Awdurdod Lleol yn dangos ymrwymiad i sicrhau bod gan bobl hŷn gyfle ar gyfer cysylltiadau cymdeithasol ystyrlon sy'n cynnwys mynediad i gymorth wedi'i seilio ar ffydd a pharhau â pherthnasoedd â'u cyfeillion. Mae'r ymateb yn dweud bod hyn yn cael ei wneud drwy brosesau parhaus o reoli ac adolygu achosion sy'n sicrhau bod cynlluniau gofal yn gynlluniau unigol, a hefyd drwy ddefnyddio ymagweddau arloesol at gyfeillio mewn rhai cartrefi gofal.

Er enghraifft, mae'r ymateb yn disgrifio effaith gadarnhaol dawns de a drefnwyd gan y Fforwm 50+, a bod rhai cartrefi gofal wedi buddsoddi mewn cysylltiadau wi-fi a llechi er mwyn galluogi pobl hŷn i gynnal cysylltiadau â theulu a chyfeillion a allai fod yn bell i ffwrdd. Er fy mod yn cydnabod ei bod yn bosibl nad yw hyn yn addas i'r holl bobl hŷn mewn cartrefi gofal, mae yna lawer a allai gael budd o'r cydadwaith cymdeithasol hwn, gyda chymorth priodol.

Rwy'n croesawu'r ffaith bod yr ymateb yn dweud mai gwaith y Fforwm Cartrefi Gofal at y dyfodol yw adolygu'r rhaglenni cyfeillio presennol, cloriannu'r manteision i'r preswylwyr a rhannu'r arferion gorau. Er mwyn sicrhau y gall yr holl bobl hŷn mewn cartrefi gofal ar draws yr ardal gyfan ddefnyddio cynllun cyfeillio os ydyn nhw'n dymuno, mae'n rhaid i'r Awdurdod Lleol sicrhau dealltwriaeth dda o'r hyn sy'n cael ei gynig ac a yw hynny'n llwyddo i gynnal cysylltiadau cymdeithasol ystyrlon a lleihau'r risg o unigrwydd ac arwahanrwydd. Er nad oes cyfeiriad penodol yn yr ymateb, byddwn yn disgwyl i'r adolygiad arfaethedig o wasanaethau

cyfeillio gynnwys mynediad i brosiectau pontio'r cenedlaethau, cymorth wedi'i seilio ar ffydd a chymunedau diwylliannol penodol fel rhan o'i ystyriaethau.

Angen Gweithredu 5.6

Casgliad Terfynol - Derbyniol

5.6 Sefydlu Cynllun Gwella Cenedlaethol er mwyn gwella cartrefi gofal ble mae Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd ac AGGCC wedi nodi ffactorau risg sylweddol a/neu barhaus ynghylch yr ansawdd bywyd neu'r gofal a ddarperir i breswylwyr a/neu dorri hawliau dynol o bosibl.

Dylai'r tîm gwella cenedlaethol ddefnyddio rheolwyr cartrefi gofal profiadol, yn ogystal ag ymarferwyr eraill, er mwyn darparu cefnogaeth ddwys a thrawsffurfiol er mwyn codi safonau ansawdd bywyd a gofal i breswylwyr yn ogystal ag atal a lliniaru risgiau i ddiogelwch yn y dyfodol.

Dylai'r gwasanaeth hefyd ddatblygu ystod o adnoddau a deunyddiau hyfforddi er mwyn cynorthwyo cartrefi gofal sy'n dymuno gwella o ran hunanddatblygu a gwelliannau parhaus.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.

Angen Gweithredu 6.2

Casgliad Terfynol - Derbyniol

6.2 Dylai darparwyr cartrefi gofal, comisiynwyr ac AGGCC ddatblygu ffyrdd anffurfiol a systematig o sicrhau eu bod yn deall ansawdd bywyd pobl hŷn yn well, drwy wrando arnynt yn uniongyrchol (nid drwy gwynion ffurfiol) a sicrhau y gweithredir ar y pryderon a leisir ganddynt.

Dylai adroddiadau blynyddol gael eu llunio ar sut mae adborth parhaus pobl hŷn wedi'i ddefnyddio i sbarduno gwelliant parhaus (gweler cam 6.10).

Mae ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn rhoi gwybodaeth am y camau y mae'n eu cymryd i wrando ar bobl hŷn yn uniongyrchol er mwyn deall eu profiadau a gwella gwasanaethau.

Er enghraifft, mae'r Awdurdod Lleol yn disgrifio sut mae'r gwasanaethau eiriolaeth y mae wedi'u comisiynu'n cynrychioli pryderon preswylwyr unigol a phreswylwyr ar y cyd, a bod yr Awdurdod Lleol yn ymgynghori fel rhan o'r drefn â phreswylwyr cartrefi gofal y mae'n eu rheoli. Er hynny, rwy'n credu bod y sylwadau neu'r ymgynghoriadau hyn yn debycaf o ddigwydd mewn ymateb i argyfwng neu ddigwyddiad penodol. Gan hynny, er y gallai'r hyn sy'n cael ei ddysgu fod yn eithriadol werthfawr gan gyfrannu at welliannau parhaus yn ansawdd y cartrefi gofal, nid yw hyn o reidrwydd yn gyfystyr â gwrando anffurfiol sy'n digwydd y tu allan i'r dulliau ffurfiol, megis cwynion.

Wedi dweud hynny, un canlyniad yn sgil ymarfer ymgynghori ffurfiol yw bod y staff erbyn hyn yn bwyta prydau ac yn cymryd egwylliau te gyda'r preswylwyr sydd, fel y mae'r ymateb yn dweud, wedi cael effaith gadarnhaol ar lefel ymgysylltu'r staff. Mae gan y newid hwn ei hun y potensial i gynyddu gallu'r staff i wrando'n uniongyrchol ar brofiadau'r bobl hŷn a'u hansawdd bywyd o ddydd i ddydd. Byddwn yn disgwyl i'r staff gael cefnogaeth gan yr Awdurdod Lleol yn y sefyllfaoedd hyn i godi pryderon neu wersi sydd wedi'u dysgu er mwyn i farn pobl hŷn gael ei chasglu a'i rhannu'n rheolaidd. Heb wneud hynny, mae cyfleoedd i wneud newidiadau bach a all wneud gwahaniaeth sylweddol mewn ansawdd bywyd a gofal yn cael eu colli. Fe allai'r rhain wedyn fynd yn arwyddocaol, creu effaith a mynd yn ddrud i'w datrys.

Nid yw ymateb yr Awdurdod Lleol yn cyfeirio'n benodol at adroddiadau blynyddol ar sut mae adborth parhaus pobl hŷn wedi'i ddefnyddio i sbarduno gwelliannau parhaus. Er hynny, mae'n dweud y bydd y Fforwm Cartrefi Gofal yn mynd ati yn ystod 2015/16, fel rhan o waith sicrhau ansawdd parhaus gyda'r darparwyr, i rannu gwybodaeth sy'n cael ei chasglu drwy'r holl gartrefi gofal er mwyn deall y materion sy'n cael eu codi gan breswylwyr y cartrefi gofal, monitro'r camau a gymerir i fynd i'r afael â nhw a rhannu'r arferion gorau. Gan hynny, gan gadw'r Angen Gweithredu mewn cof, byddwn yn disgwyl i'r wybodaeth hon gael ei rhannu ar ffurf adroddiad blynyddol.

Angen Gweithredu 6.7

Casgliad Terfynol - Derbyniol

6.7 Datganiadau Ansawdd Blynyddol yn cael eu cyhoeddi gan Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol mewn perthynas ag ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal a gomisiynir a chartrefi gofal yr Awdurdod Lleol. Dylai hyn gynnwys:

- argaeledd eiriolaeth annibynnol mewn cartrefi gofal
- ansawdd bywyd a gofal pobl hŷn, yn cynnwys cyfeiriad penodol at
- bobl hŷn sy'n byw â dementia a/neu sy'n colli defnydd o synhwyrau
- sut mae hawliau dynol pobl hŷn yn cael eu cynnal mewn cartrefi gofal ar draws yr Awdurdod Lleol safbwyntiau pobl hŷn, eiriolwyr ac aseswyr lleyg ynghylch yr ansawdd bywyd a'r gofal a ddarperir mewn cartrefi gofal
- lleoliad daearyddol cartrefi gofal

Dylai manylion ychwanegol ynghylch gofynion adrodd yn ôl gael eu cynnwys fel rhan o'r Bil Rheoleiddio ac Archwilio.

Barnwyd o'r blaen fod ymateb yr Awdurdod Lleol i'r Angen Gweithredu hwn yn dderbyniol. Gan hynny, does dim rhagor o ddadansoddi wedi bod.